

Nr. 1/2021, 15. årgang

Tynset

Tema | Bo og leve

Informasjon
fra Tynset kommune

*Amund Aarvelta
Prosjektleder Tynset Studie- og høskolesenter*

Leonora Krasniqi
Eier og driver av Tron Torget Kafé AS

PORTRETTET

Tekst og foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Amund Aarvelta

Prosjektleder ved Tynset Studie- og høgskolesenter.

Flyttet til Tynset i juli 2020 med kone og to barn på to og fem år.

Amund mener han og kona representerer den klassiske historien: To studenter fra små bygdekommuner, Amund fra Veggli i Rollag kommune, og kona Gina fra Rendalen, tar høyere utdanning, blir kjærester og forblir i byen. Får gode jobber, stifter familie, og når barna nærmer seg skolealder begynner diskusjonen i hjemmet; by eller bygd? Begge ville ut av storbyen til et mindre sted.

For dem handlet det om ønske om et annet liv med bedre tid, trygt oppvekstmiljø og nærhet til familie, slik at bestemor og bestefar kan være mer tilstede i barnas hverdag.

Da var det naturlig å orientere seg mot Fjellregionen, med besteforeldre i Rendalen og med visshet om at kvaliteter de ønsker i en bokommune finnes: full barnehagedekning, gode skoler, vakre fjell, mye natur og gode skiløyper. Gode kultur- og fritidstilbud bidrar også på pluss-sida.

Med konas utdanning innen sykepleie og klinisk helsevitenskap, og Amund med mastergrad i historie, og lang erfaring som prosjektleder, føltes Tynset med sine mange typer høykompetansemiljøer som et sikkert sted.

– For oss klaffet både timing og arbeidsplass nummer to, men hadde det ikke gjort det, hadde vi kanskje valgt annerledes, sier Amund. Flyttinga innebar også at paret hoppet av boligkarusellen i byen.

– Vi får mye mer for pengene i bokvalitet, men på lang sikt vil vi tape mer på å eie bolig her når vi først var på "innsida" i boligmarkedet i byen. Samlet sett gikk vi også ned i lønn ved å skifte arbeidsplasser. Om målet var å sitte igjen med størst mulig formue som pensjonister, har vi nok valgt feil, smiler Amund som fort legger til at det heller ikke er målet.

Den største gevinsten ved å flytte til et mindre sted er *tid*. Med alt innen gå- og sykkelavstand ble hverdagslogistikken helt annerledes for familien Aarvelta; 15 min mot opptil 1,5 timer med henting og bringing i barnehage i løpet av en dag.

Amund mener Tynset og regionen har mange fordeler og muligheter. Dette er en region i vekst, og Tynset jobber med sentrumsutvikling og by-kvaliteter Amund har tro på. Her kan man leve en tilnærmet bilfri hverdag med gode sentrums-kvaliteter.

– Hva mener du er det viktigste for befolkningsvekst i Tynset?

– Arbeidsplasser. Det er det viktigste for å få tilflytting. En region i vekst gir også framtidshåp og valgmuligheter i forhold til jobber. At det finnes muligheter for å kunne gjøre spennende karrierevalg i framtida om man ønsker det, er like viktig som den *ene* jobben man flytter til. Hvis mange flytter hit og får interessante, gode jobber og et godt liv, er det den beste inspirasjon til å få flere til å flytte hit.

– Et fungerende boligmarked er også avgjørende for tilflytting. Likeså at vi som region er bevisste på, og flinke til å ta godt vare på de som kommer hit.

– Vi føler oss veldig ønsket som tilflyttende barnefamilie, understreker Amund. Når koronapandemien slipper taket ser han også frem til å ta mere del i det mangfoldige kulturlivet Tynset, og regionen, har å by på.

Leonora Krasniqi

Eier og driver av Trontorget Kafé sammen med sin bror Qendrim.

Flyttet til Tynset i 2020 og har nylig kjøpt leilighet. Venter sitt først barn i mars.

Familien Krasniqi kom som flyktninger til Røros i 1999. Leonora var da ett år og den yngste i familien på sju, som måtte flykte fra krigen i Kosovo. Etter å ha bodd i kirkeasyl i to-tre år, først på Røros og siden i Tufsingdalen, fikk familien opphold i Norge og ble boende på Røros. Leonora gikk i 5. klasse, da hele familien brøt opp og flyttet til Oslo. Med mange års turbulens og usikkerhet var hele familien nå endelig sammen, og det ville de fortsette å være. Dette valget handlet først og fremst om at de eldre brødrene skulle få dekket sine ønsker om videregående utdanning. Derfor flyttet alle til Oslo. Men én ting var sikkert, de skulle alle hjem til Fjellregionen etter endt utdanning. Og slik ble det. Noen av Leonoras eldre brødre hadde også stiftet familie, men alle ble med "hjem" til Røros.

– Det er her vi har nettverket vårt, og for meg handler dette om tilhørighet, trygghet, kjennskap og korte avstander til det meste, sier Leonora. Her vil hun selv oppdra sine barn.

– Koronatiden har etter hennes mening fått opp folks øyne for hvilke bokvaliteter vi har her i distriktet. Dette opptar tydelig folk i disse tider, det er mye prat blant gjestene rundt kafébordene om tilflytting og tilbakeflytting, forteller Leonora.

Hun er glad for at hun har bodd både i storbyen og i Fjellregionen og kan dermed sammenligne.

– Konklusjonen er at jeg og familien trives mye bedre i Fjellregionen og Tynset, men er også glad for å ha kommet tilbake, når jeg ser på året som er gått og tida vi er i med koronarestriksjoner. Her lever vi tilnærmet normalt. For meg var det naturlig å velge Tynset, da jeg har jobben min her, og etter hvert nettverket. Blitt veldig glad i Tynset. Det er heller ikke langt til Røros og storfamilien.

– Men ikke minst er jeg glad jeg nå bor her som førstegangskjøper som skal inn på et boligmarked. I Oslo er dette overopphøyet. Som unge har vi ikke en sjanse uten støtte fra foreldre. Her fikk vi støtte og veiledning fra en bank som har kjennskap til meg, da jeg skulle kjøpe leilighet.

Det er nettopp "lokalkjennskapen" Leonora setter høyt på bokvalitetslista.

– Kjennskapen til barnehage, skole og foreldre til barnas skolekamerater, det mener jeg er et godt og gir et tryggere oppvekstmiljø. Jeg opplever at vi her blir fortært kjent med folk og ting er mer personlig, mer oversiktlig. Gjennom dugnadskulturen, noe vi har med oss fra Kosovo, og som jeg opplever sterkere her enn i Oslo, får vi en helt annen type tilknytning til lokalmiljøet enn i byen. I et slikt miljø vil jeg at mine barn skal vokse opp.

Leonora startet på pedagogikkstudier. Tilfeldigheten gjorde at hun gjennom jobben hun hadde på Tynset hotell ble kjent med "ALTI-gjengen" og ble introdusert for muligheten til å åpne kafé her.

Slik ble det, og studiene er foreløpig satt på vent. Men Leonora er glad for å ha muligheter for fortsette med desentraliserte studier på et senere tidspunkt gjennom Tynset studie- og høgskolesenter. Dermed kan hun kombinere studier, arbeid og familieliv.

– Mor og far alltid har oppmuntret oss til å ta utdanning og jobbe hardt for at vi skal få det bedre enn de som måtte flykte fra Kosovo og livet de levde der. Vi unge er der hvor vi er nå takket være dem, sjøl om det har vært "humper" underveis. Derfor setter vi også ekstra pris på de små tingene mange kanskje tar for gitt.

Magasinet Tynset

Nr. 1/2021, 15. årgang

Ansvarlig utgiver
Tynset kommune
2500 Tynset

Ansvarlig redaktør

Morten B. Often (ass. kommunedirektør)

Kontakt

Telefon: 62 48 50 00
Telefaks: 62 48 50 11
Epost: postmottak@tynset.kommune.no
Internett: www.tynset.kommune.no

Annonsering i informasjonsmagasinet

Ta kontakt for informasjon om annonsering og bistand med utforming:

INGRAFO AS, Bakkagata 51, 2540 Tolga
Telefon 62 11 71 99 / 952 07 555
Epost post@ingrafo.no

Grafisk utforming

INGRAFO © 2021
www.ingrafo.no

Foto 1. omslagsside

© Katerina Morozova / Shutterstock

Opplag

3.800

Trykk

Flisa Trykkeri AS

Miljøspalten

Sykle til jobben - et sikkert vårtegn

Tekst: Hilde Irene Aanes

Illustrasjoner: Shutterstock

Foto: Tynset kommune

Nesten like sikkert som at våren kommer er det at Sykle til jobben-aksjonen går av stabelen fra medio april til medio juni. Vi skriver nesten, for året 2020 ble på så mange måter annerledes, også for Sykle til jobben. Men heldigvis ble ikke aksjonen avlyst, bare tilpasset. Det gjorde at spreke deltakere kunne utfolde seg i 6 uker i 2020, mot normalt 8 uker. Takket være god planlegging og velvilje fra kommuneledelsen økte faktisk deltakelsen i Tynset kommune i 2020 i forhold til året før. Den store nyheten var at kommunen sponset deltakelse for alle som bodde eller jobbet i Tynset, og det slo virkelig an. Tidligere var dette et gode bare for de ansatte i kommunen. I 2020 deltok 179 personer, mot 137 året før. Det ble syklet, gått og løpt over 27.000 km i løpet av de 6 ukene. Til opplysning er jordens omkrets ved ekvator 40 075 km, så vi ville kommet godt over halvveis rundt kloden med den innsatsen!

I 2021 er det nye sjanser og nye mål for aktivitet skal settes. Som i fjor så vil du kunne delta gratis om du er over 15 år og bor eller jobber i Tynset. Aktivitetsperioden er 20. april til 18. juni, og her teller all aktivitet. Selvfølgelig får du poeng av å registrere alt du gjør av fysisk idrett (løping, sykling, ballspill, vektløfting, yoga, turn, klatring, mm.), men du blir også rikelig belønnet hvis du lar bilen stå og går, sykler eller løper til jobb, trening eller noe annet du skal på. Det er nemlig noe som kalles "aktiv reisevei" og det er en såkalt stjerneaktivitet som gir ekstra poeng! Og ser du ikke på deg selv som en sporty type og tenker at dette er nok ikke noe for meg, så tør vi påstå at du tar feil. Går du en tur med hunden, driver med hagearbeid eller går oppsyn med beitedyr har du like god grunn for å være med. Sykle til jobben er ikke ment for toppidrettsutøvere, men for deg og meg som en liten hjelp til å komme ut av "vinterdvalen" og gi oss litt ekstra energi utover våren.

Vi håper du har lyst til å være med oss og samle kilometer, minutter og spare CO2 på å la bilen stå. Samtidig vil du mest sannsynlig oppleve en god effekt på både kropp og sinn. Du har også sjansen til å vinne premier, enten fra Sykle til jobben nasjonalt eller gjennom lokale trekninger blant bedrifter som deltar i Tynset. Her vektlegges minst like mye det sosiale som hvor aktive deltakerne er. Et godt tips er å starte et lag, få med inntil 4 kollegaer og motivere hverandre til jevnlig aktivitet. Da blir Sykle til jobben fort en "snakkis" på arbeidsplassen og kniving mellom lag kan forekomme - du er herved advart!

Hilsen

Sykle til jobben-komiteen i Tynset kommune

Påmelding og mer informasjon

www.sykletiljobben.no

Erling Strålberg, kommunedirektøren, sykler selvsagt til jobben

Utvikler kunstnerresidens i Kongsveien 5

Innlandet fylkeskommune støtter Tynset kommune med 200.000 kroner til utvikling av kunstnerresidens i Kongsveien 5.

Tekst: Beate Hjertager
Foto: Tynset kommune

Tynset kommune har bevilget midler til istandsetting av Kongsveien 5 til en gjestekunstnerbolig, eller kunstnerresidens som det også kalles. Betegnelsen kunstnerresidens brukes om steder kunstnere kan leie seg inn for å bo og jobbe for en periode. Slike opphold kan gjerne vare 1-3 måneder. For at noe skal kunne kalles en residens må det finnes både bolig og verkstedslokaler eller øvingsrom i nær tilknytning til hverandre. Rambø er allerede utleid til Tynset grafikkverksted, som drifter det som et kunstnerfelleskap og kulturhus, med både verkstedlokaler, podcast-studio, kinomuseum, ulike arrangementer og kurs. Med muligheten til å leie ut husvære i nær tilknytning til verkstedlokalene i Rambø og øvingsrom i kulturhuset, åpner muligheten seg for å tilby opphold for kreative mennesker fra hvor som helst i verden som kan bo og jobbe på Tynset for en periode.

Fylkeskommunen har fulgt prosjekt kunstnerresidens i Kongsveien 5 fra starten og har gitt gode faglige råd underveis. I gamle Oppland fylke finnes en rekke kunstnerresidenser og erfaringene med disse er så gode at dette ble løftet opp som et satsingsområde for Innlandet fylkeskommune da de

to fylkene ble sammenslått. Med bakgrunn i sin kjennskap til prosjektet, ble Tynset oppfordret av fylkeskommunen til å søke på noen restmidler de hadde. Det resulterte i en bevilgning på 200.000 kroner til utvikling av en kunstnerresidens i Kongsveien 5. I tillegg vil fylkeskommunen bidra med kompetanse og eventuelle andre virkemidler i arbeidet. Fylkeskommunen skriver følgende i sitt tilsagnsbrev: "Innlandet fylkeskommune har lagt stor vekt på at Innlandet skal være et godt sted å bo og jobbe for kunstnere. Dette samsvarer veldig godt med Tynset kommune sin tilrettelegging gjennom Rambø, kunstnerfelleskapet og Kongsveien 5. Innlandet fylkeskommune har en viktig rolle som samfunnsutvikler for Innlandet og ønsker å følge arbeidet med masterplanen".

Arbeidet med utvikling av kunstnerresidens i Kongsveien 5 dreier seg både om samfunnsutvikling og næringsutvikling. Det er ønskelig med bred involvering i prosessen. Nettverksbygging mellom eksisterende kreative miljøer er en del av prosjektet. Kunstnerne som kommer hit på gjesteopphold vil bli knyttet opp mot det lokale kulturmiljøet til felles inspirasjon og utvikling. I samarbeid

med lokale kulturaktører skal det utarbeides et årshjul for drifta som gjør at residensen kobles opp mot eksisterende arrangementer og aktiviteter, og kan bety en videreutvikling av disse. Det er også planer om å opprette en fast avtale med Kunstakademiet i Trondheim for å invitere studenter og nyutdannede til avgrensede arbeidsperioder. I driften vil det bli lagt vekt på en mulighet til tverrfaglige møter mellom kunstnere som jobber innen ulike genre og uttrykk, det være seg innen billedkunst, dans, teater, musikk, litteratur og film.

Residensen skal driftes av Tynset grafikkverksted ved Esther Breslin og Marius Reed. Disse blir nå prosjektledere for utviklingsarbeidet som leder fram mot drift. Nettverksbygging, samarbeidsavtaler, årshjul, søkekriterier, digital profil og markedsføring, samt innredning og tilrettelegging av lokalene i samarbeid med kommunen er hovedarbeidsområder. Med seg i utviklingsarbeidet har de en arbeidsgruppe som består av kultursjef Beate Hjertager, Lars Fossvoll Strypet ved tekniske tjenester, næringssjef Dag Nyeggen og rådgiver Innlandet fylkeskommune, Jørn Øversveen.

Regional kommunedelplan for klima og energi

Kommunene i Nord-Østerdalen har forpliktet seg til å redusere klimagassutslipp innen 2050 og nå målene i FNs bærekraftsmål innen 2030 sammen med Innlandet fylke og resten av Norge.

Tekst: Mariann Totlund

Foto: Thorbjørn Liell / Ingrafo

Ut fra erfaringene med planprosessen i 2010 ønskes det å gjøre en felles planprosess med fokus på kunnskap og involvering i hele kommunen.

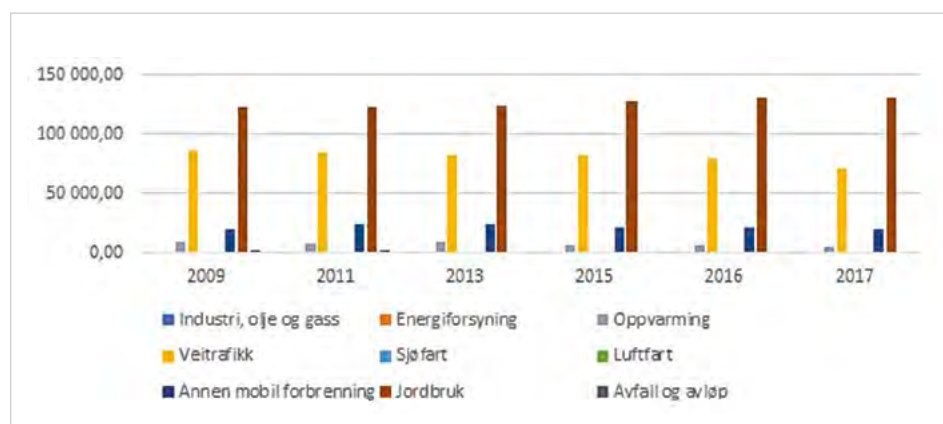
Alvdal, Folldal, Os, Rendalen, Tolga og Tynset kommuner er en felles bo- og jobbrei-
on med mange likhetstrekk. Kommunene har like utfordringer, også knyttet til klimautslipp. Sammen står de seks kommunene for utslipp av klimagasser tilsvarende 226 944 tonn CO₂-ekvivalenter (SSB 2017). Transportsektoren står for 35 % av utslippene, og jordbruk står for 53 % av utslippene (i gjennomsnitt).

Tynset kommune vedtok klima- og energiplaner (kommunedelplan) i 2010. Planene hadde en varighet på 10 år. Siden den gang har forventninger og krav til kommunenes klimaarbeid økt betydelig. Med bakgrunn i like utfordringer og økte krav og forventninger til kommunenes klimaarbeid, fremmes det sak for kommunestyrene i de seks kommunene nå i mars om deltakelse i et felles prosjekt for revidering av kommunenes energi- og klima-

planer. Prosjektet foreslås gjennomført over to år med ansettelse av prosjektleder. Målet er å knytte ressurser og kompetanse i regionen for å løse felles klimautfordringer.

Den nye planen vil være sentral for regio-

nens bidrag til å nå FNs bærekraftsmål og målene i landbrukets klimaplan tilpasset lokale forutsetninger i Nord-Østerdalen med positiv effekt på biologisk mangfoldet og miljøet.

Klimagassutslippene er målt i tonn CO₂-ekvivalenter samlet for de seks nordøsterdalskommunene i perioden 2009-2017.

Ønske om felles olsoksatsing i Tolga og Tynset

Fylkeskommunen har bevilget 100.000 kroner til Olsok i Tolga og Olsok i Tyllidalen, som ønsker å samarbeide under felles paraply “Olsok i Nord-Østerdalen”

Tekst: Kultursjef Beate Hjertager og Ingrid Eide / Ingrafo
Foto: Marit Eggen

Målet er å etablere en felles overbygning for de to eksisterende pilarene Olsok i Tyllidalen og Olsok i Tolga. Gjennom felles markedsføring skal regionen synliggjøres og løftes som en “olsok-region”. Dette skal skje blant annet ved å knytte olsokarrangementene sammen med utvikling av pilegrimsleden som går gjennom regionen. Det muliggjør også at andre kommuner kan kobles på samarbeidet.

“Sammen vil vi jobbe for en helhet der arrangementene utfyller hverandre og til sammen gir en god variasjon”, står det i søknaden til fylkeskommunen, som bevilger 100.000 kroner til samarbeidsprosjektet.

Målene for samarbeidet er kort oppsummert:

- Markere regionen som en olsokregion
- Nå nye publikumsgrupper
- Samarbeid og koordinering
- Mer fokus på kunnskapsformidling om olsoktradisjonen
- Bredere spekter av arrangementer

Det skal arbeides med en trinnvis utvikling fram mot 2030 og nasjonaljubileet med mål om å etablere et permanent regionalt samarbeid. Det skal jobbes for å trinnvis innlemme flere kommuner i regionen i samarbeidet, og for å utvikle et solid konsept med en form som er gjenkjennbar fra år til år, med varierende innhold. Olsokspelet i Tyllidalen, olsokforedrag i Tolga og ulike vandringer og kunstprosjekter er eksempler på gjentatte arrangementer.

Hovedfokus det første året vil være å etablere gode samarbeidsformer. Ingen av de nåværende olsokarrangementene skal miste eller gi avkall på sin identitet. I Tyllidalen blir hovedfokus en vitalisering av Olsokspelet og at dette kobles mot nasjonaljubileet i 2030. Olsok i Tolga ønsker å sette større vekt på formidling og tematisk innhold som knytter an til nasjonaljubileet.

– Pilegrimene kjente ikke til kommunegrenser. Det gjør heller ikke mange av dagens utfordringer, jamfør flyktningkrisen, klima og pandemi. Vår jobb er å se de lange linjene,

både geografisk og tidsmessig. Målsettingene reflekteres i at vi ønsker å ha særlig fokus på å nå nye målgrupper for arrangementene som barn, unge, flerkulturelle og innvandrere, da disse gruppene er viktige stemmer i debatten om hva vårt lokalsamfunn skal være i framtiden, sier kultursjef Beate Hjertager.

Nasjonaljubileet har ulike temaer for årene fram mot 2030. Disse temaene ønsker vi å knytte oss opp mot på ulike måter. Årets tema er “kulturmøter og endring”.

Prosjektet skal organiseres gjennom en koordineringsgruppe bestående av kultursjefene i Tolga og Tynset, styreleder Olsok i Tolga, og produsent Olsokspelet i Tyllidalen.

Aktuelle Samarbeidspartnere er Anno Musea i Nord-Østerdalen, alle kommunene i Nord-Østerdalen som Østerdalsleden går gjennom, Den Norske Kirke, regionalt næringsliv og ulike lag og foreninger.

Den store fortellerdagen

Elever ved Tynset opplæringscenter har vært med på både teaterlek og fortellerøvelser. Foto: Ingvild Jenssen

Den store fortellerdagen arrangeres 7. mai i Rambu i regi av Teater i Fjellregionen.

Tekst: Ingvild Jenssen | leder for Teater i Fjellregionen

“Den store fortellerdagen” med fokus på den muntlige fortellingen, arrangeres årlig den 15. januar. Vi i Teater i Fjellregionen hadde planlagt en rekke av arrangementer rundt omkring i Tynset kommune. Da meldingen om at det nye året ikke kunne “starte” før 18. januar på grunn av koronapandemien, var det med stor skuffelse vi måtte avlyse. Vi hadde planlagt den rene forteller-bonanzaen og gledet oss veldig. Derfor ble 7. mai raskt utpekt som ny dato for markeringen.

Fortellerdagen handler om “å høre til i en sammenheng. Vi blir til som kultur og individer gjennom våre handlinger og - like viktig - fortellingene om oss”. Dette står skrevet i en epost som produksjonsselskapet og initiativtakere til dagen, Skaldskur, sendte ut til landets kultursjefer våren 2020, sammen med en oppfordring om å bidra til fokus på fortelling denne dagen.

Oppfordringen ble tatt til hjertet av oss i teatret, som satte i gang å planlegge for markering. Det ble avtalt besøk av fortellerne Kirsti Sæter, Aje Victoria Bigset og Therese Hansveen til Tynset og Fåset barneskole, workshop med fortellergruppen StorySquad til Tynset ungdomsskole, og planlagt Fortellerkveld med de profesjonelle aktørene i Rambu på kveldstid. I tillegg tok vi kontakt med Tynset opplæringscenter og hørte om de var interessert i å bli med og markere dagen ved å lage en intern fortellerstund blant grunnskoleelevene. Forslaget ble godt mottatt, og i perioden november-desember 2020 var vi på plass med teaterlek og fortellerøvelser i hver av de fire klassene en gang i uken.

Opplegget vi har kjørt i de ulike klassene handler om å slippe seg løs i en ellers stiv skolesetting og å skape et trygt rom hvor man kan dele fortellinger. Det har så langt vært utrolig givende og gøy å bli kjent med elevene ved opplæringscenteret, og vi får gode tilbakemeldinger fra elevene, som synes det er fint å formidle sin egen historie til andre. De håper dette kan hjelpe med å gjøre det lettere og ta kontakt med andre mennesker. De er en herlig gjeng som tør å by på seg selv, og vi har i den

lille tiden tilbrakt med dem, fått høre utrolig mange flotte fortellinger. Eventyr som er helt nye for våre ører og personlige historier som er både morsomme, varme og ikke minst gripende.

Det var selvfølgelig kjipt å måtte utsette dagen vi hadde sett frem til, men for å se lyst på det, fulgte det også med noen fordeler. Ny dato åpner for mer tid med elevene ved opplæringscenteret, som vi skal gjenoppta arbeidet med etter påske. Dessuten kan vi med trygghet tørre å håpe på et mildere vær og et varmere Rambu enn januar kunne by på. Vi gleder oss og håper så mange som mulig vil ta turen til det gamle samfunnshuset i anledning Fortellerkvelden med overstående aktører 7. mai. Fortellerkunst kan være helt magisk nemlig, og vi garanterer en trivelig kveld.

Leder for Teater i Fjellregionen, Ingvild Jenssen. Foto: Privat

Bokbad i Tynset bibliotek

Torsdag 15. april 2021 kl. 19.00

Karla Suzanne Øjford. Foto: Privat

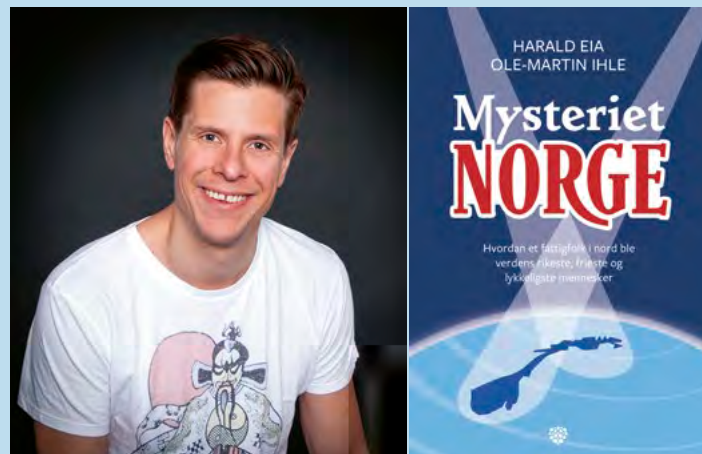
Therese Hansveen. Foto: Heidi Dahlsveen

Aje Victoria Bigset. Foto: Heidi Dahlsveen

Kirsti Sæter. Foto: Line Ytterhaug Ryen

Ole-Martin Ihle: **Mysteriet Norge**

Hvordan et fattigfolk i nord ble verdens rikeste, frieste og lykkeligste mennesker

Norge troner på toppen av oversikter over velferd og velstand. Vi som bor her er de rikeste og lykkeligste menneskene som har levd. Hvordan har vi blitt det? Med utgangspunkt i både økonomi og statsvitenskap, gir forfatter Ole-Martin Ihle et interessant, lærerikt og morsomt foredrag om Norges formidable suksess. Etter foredraget blir Ihle bokbadet av Kirsten Frønæs.

Ole-Martin Ihle er forfatter og TV-programskaper, og er blitt kalt mannen bak Harald Eia. Sammen har de laget TV-program som Hjernevask, Brille og Sånn er Norge. De har også skrevet flere bøker sammen, deriblant Mysteriet Norge: hvordan et fattigfolk i nord ble verdens rikeste, frieste og lykkeligste mennesker. Ihle har en mastergrad fra New York University, der han var Fulbright-stipendiat i 2004-2006.

Bokbadet arrangeres av Tynset bibliotek, Anno Musea i Nord-Østerdalen og Tynset kulturhus. Arrangementet er støttet av Fritt Ord.

Bokbader: Kirsten Frønæs

Kirsten Frønæs er konservator ved Anno Musea i Nord-Østerdalen, og har hovedfag i etnologi Universitetet i Oslo.

Ordføreren har ordet

Lokalt engasjement og pågangsmot

Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Etter en særdeles vakker, men bitende kald januar og februar, holder vi forhåpentligvis flåten, løvmarken, brunsnegla og andre utøyer på god avstand. Men noen og enhver kan jo bli litt forvirret når våren plutselig ankommer i slutten av februar. Været slutter aldri å overraske!

I kommunen jobber vi nå med arealplan og kommunedelplan for Tynset tettsted. Det er mye spennende som skjer i Tynset, og det betyr at vi må tenke litt nytt med tanke på hvilke arealer som skal brukes til hva. Vi skal nå legge planer for hvilken aktivitet som ønskes hvor. Og i den anledning ber vi om at alle og enhver tenker igjennom om de har noen ønsker eller drømmer om å båndlegge noen arealer i Tynset for et eller annet formål. Det kan være bolig- og hytteområder, turstier, områder for ny type utendørs fritidsaktivitet, ønske om nye eller utvidede næringsarealer, friområder uten inngrep eller kanskje noe helt annet.

Hvis du går med noen tanker eller planer i sakens anledning, så trenger vi å høre om dine tanker og innspill nå, slik at vi kan se om vi kan få rettelagt for det gjennom planarbeidet. Da kan vi finne ut av om det er mulig å regulere området for det dere ønsker å bruke det til. Det er satt frister for innspill, men uansett om du er for sent ute, så er ønsker vi å høre fra deg.

Jeg tenker i alle fall det er viktig at vi er åpen for å finne plass for ulike ønsker av aktivitet, samtidig som vi tar vare på de verdier vi har i naturen vår med tanke på villrein, områder uten lysforurensning, stillhet osv. Med god planlegging mener jeg at Tynset kommune har plass til å ivareta både de som ønsker ulike

aktiviteter og de som ønsker mest mulig stillhet og ro. Og vi har et svært godt utgangspunkt siden vi har store kvaliteter ved å både ha levende bygder og en by.

Tynset skal være et godt sted å bo for alle. Så skulle jeg selvfølgelig ønske at folketallet beveget seg noe mer i retning oppover. Jeg må si jeg er like forundret hver gang statistikken telles opp, fordi jeg har inntrykket av at det nå er mange som kommer til Tynset, både som nyinnflyttere og tilbakeflyttere. Og det er vi svært glad for, men statistikken er dessverre ikke enig med meg. Men vi har definitivt plass til flere, så det er bare å håpe at koronaen setter litt ekstra fart på dette ved at flere nå ser verdien ved å bo på landsbygda.

Det er i alle fall mye positivt som skjer her hos oss. Vi har til sammen mye bra å tilby takket være sterkt lokalt engasjement og pågangsmot. Og det må vi fortsette å ha fokus på, og fortelle andre om.

Tynset kommune må gjennom kommuneplanen sørge for at vi legger opp til et mangfold i boalternativer. Noen vil bo tett og noen grisgrendt. Noen vil ha utsikt, mens andre vil slippe bakker. Og noen vil bo i nærheten av der de vokste opp, hvis de i det hele tatt skal ha ønske om å komme tilbake. Derfor må vi tenke alternative tilrettelagte boligområder i hele Tynset for å tiltrekke oss flest mulig.

Samtidig må vi stimulere til flere arbeidsplasser. Og jeg registrerer at det jobbes svært godt av mange i næringslivet. Mange bedrifter øker stadig antallet ansatte, og det satses og gjøres endringer som er fremtidsrettet og

bærekraftige. Dessuten har vi mange som sysselsetter seg selv og driver sine egne små bedrifter. De trenger alle honnør for den gode jobben som gjøres for fellesskapet.

Vi har også fått flere offentlige arbeidsplasser gjennom Helsedataservice. Helsedataservice skal gjøre helsedata lettere tilgjengelig for forskning og analyse gjennom en helseanalyseplattform. Det er i denne anledningen planlagt for en førstelinjetjeneste, hvor det er besluttet at hovedtyngden skal lokaliseres på Tynset. Helsedataservice skal samarbeide med alle registermiljøene i Norge for å kunne tilgjengeliggjøre og utlevere viktige og riktige helsedata til blant annet forskere. De er nå allerede i gang med å søke etter folk i stillingene. Dette er svært positivt og gir håp og muligheter om enda mer.

Så håper jeg inderlig at koronaen holder seg på avstand, og at tilgangen på vaksiner fortsetter med god fart, slik at vi alle snart kan gjenoppta vårt normale aktivitetsnivå gjennom fritidsaktiviteter, lek, hyggelige besøk og noe mer fult og fart. Jeg ønsker dere alle en koronafri og solrik vår.

Vennlig hilsen
Merete Myhre Moen

Tronstua park

Et utvalg for idrett og kultur i Tynset kommune har ledet arbeidet med å finne ut hva den ca. fem mål store Tronstua-tomta skal brukes til.

Tomta eies av kommunen og var fram til 2016 brukt av gamle Tronstua barnehage. De to gamle barnehagene, Tronstua og Skogly, ble vedtatt revet høsten 2018, og er senere brukt som øvingsobjekt for det lokale brannvesenet.

Kommunestyret vedtok i desember 2019 å nedsette et utvalg som "skal se på hvordan Tyllaldsveien 2 og Kongsveien 12 kan bli en møteplass for Tynsets befolkning. Utvalget skal avgi sin rapport i 2020. Estimert kostnad til utredningen på kr. 200.000 belastes rådmannens driftsbudsjett".

Kommunestyremedlem for Ap, Marius Krokhaug, har ledet utvalget, mens Sergio Chavez har vært sekretær. Utvalget spurte befolkningen på Tynset om å få innspill til bruk av Tronstua-tomta.

– Vi fikk noen forslag, der skatepark og aktivitetspark ofte var nevnt, informerer Sergio.

Her er noen av innkomne forslag:

- Aktivitetspark for de eldre
- Pump track
- Betongpark/skatepark
- Sandbaneanlegg
- Eldreboliger
- Ungdomsklubb
- Grøntareal, sitteplasser
- Lekeområde for barn
- Minigolf
- Kafé
- Pub

Det ble også nevnt ønsker om eldreboliger. I 2019 vedtok et flertall i kommunestyret at det ikke skal bygges eldreboliger på tomta, slik noen partier ønsket. Utvalgets mandat var å se hvordan den sentrumsnære tomta kan bli en møteplass for Tynsets innbyggere, besøkende og turister. Utvalget legger stor vekt på at parken skal bli brukt av befolkning i ulike aldre, og fremlegger et forslag om at tomta skal bli en kombinasjon av aktivitetspark og sosial møteplass. Utvalget har bestilt skisser, som tar hensyn til de ulike løsningene.

Kommunenenes erfaring fra koronakrisen

Kommunens Sentralforbund (KS) gjennomførte en spørreundersøkelse i januar og februar 2021 til alle landets kommuner og fylkeskommuner.

Undersøkelsen er den eneste som har spurt alle kommuner og fylkeskommuner til å dele sine erfaringer fra pandemien så langt.

Hovedinntrykket er at kommunene langt på vei har klart å opprettholde tjenester med vanlig kvalitet innen viktige områder som barnehage, skole og andre velferdstiltak siden mai 2020.

De to første månedene, mars og april 2020, var mer krevende, ikke minst da barnehager og skoler var fysisk nedstengt. Tjenestene ble opprettholdt og levert, men mange kommuner mener tilbudene hadde en lavere kvalitet enn til vanlig.

Å sikre tilstrekkelig bemanning er det de aller fleste lederne innen både barnehage og skolesektoren opplyser har vært krevende eller delvis krevende under pandemien. Koronakrisen har fått konsekvenser for sårbare innbyggergrupper, men kommunene har søkt å kompensere dette. Nye former for oppfølging og alternative tilbud er etablert. Det har vært stor oppmerksomhet om denne utfordringen og samarbeidet mellom de kommunale tjenestene er styrket. Men inntrykket er likevel at kvaliteten i tilbudet har vært lavere for særlig de første månedene.

Kommunene har iverksatt operativ kriseledelse gjennom hele krisen og kommunenes ledelse, ordførere og kommunedirektører, mener dette har fungert svært bra.

Flere har innført en rekke nye tiltak og løsninger som følge av pandemien, løsninger som mange viser til at vil bli videreført også etter pandemien.

Bruk av digitale løsninger og verktøy til møtevirksomhet, kommunikasjon internt i avdelingene, til tverrfaglig samarbeid eller i møte med brukere/foresatte/påførende, er den nyvinningen de kommunale lederne i størst grad fremhever som også vil bli videreført etter pandemien.

Dette er et utdrag fra rapporten, som i sin helhet kan leses her:

<https://shorturl.at/ckqEW>

(Kilde: ks.no)

Koronavaksinasjon i Tynset

Her kjem ei oppdatering om koronavaksinasjonen i kommunen. Vi har vært heldige med lavt smittetrykk i regionen så langt, og det meste går som planlagt.

Tekst: Kommuneoverlege Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng
Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Vi vaksinerer i skrivende stund i pulje 3, i årgangen som er født 1940. (sjå tabell til slutt). Kommunen har no innhenta lister frå fastlegane med personer mellom 18 og 65 år, som etter FHI sine kriterier har forhøga risiko ved covid-19-infeksjon og blir prioritert for vaksinasjon. Vi har som mål at innan veke 10 vil alle på listene bli kontakta med sms frå kommunen for å bekrefte at dei er satt på prioritert liste. Det er to kategorier på prioritert liste; høg risiko og underliggende sjukdom. Kriteriene er lista opp i brev frå FHI.

Fastlegene vil ikkje klare å finne alle som skal prioriteres, slik at dei som finn seg utelatt frå lista og ikkje mottar sms kan ta kontakt med vaksinekoordinatoren i kommunen på mobil 969 45 932.

Frå veke 10 vil vi vaksinere i tre ulike grupper med to ulike vaksiner:

- personer over 65 år og personer med høg risiko vaksineres med vaksine frå Pfizer (mRNA)
- helsepersonell vaksineres med vaksine frå AstraZeneka
- personer under 65 år i gruppe 5 med vaksine frå AstraZeneka

Etter kvart vil personer med høg risiko under 65 år også bli vaksinert med mRNA vaksine. Dette blir vil starta opp så fort vi er inne i gruppa mellom 65 og 74 år.

Vi veit ikkje kor mange vaksiner vi vil få etter veke 10. Det vil avhenge av kor mykje produsentene klarer å levere og fordelingsnøkkelen som Norge bestemmer seg for. Endringa i fordeling av vaksiner annonsert 2. mars får sannsynligvis minimal betydning for Tynset. I april og mai er det signalisert at vi får tilgang på større mengder vaksine, og vaksinasjonen vil for alvor skyte fart. FHI håper at alle over 45 år får sin første dose før 1. juni. Verden vil då være ein heilt annan.

Vaksinens effekt

Det har vore ein del spørsmål om vaksinene som er i bruk. Begge vaksinene vi har tilgang på, har i studiene god effekt. Vi kjenner allerede studieresultatene til Pfizer-vaksinen som er svært gode. Vaksinen til AstraZeneka er vurdert å ha lite dokumentasjon på personer over 65 år, og er foreløpig prioritert til helsepersonell og personer under 65 år, som ikkje er i høgrisiko gruppe. Studiene så langt tyder på effekt på 76 % mot symptomatisk covid-19-infeksjon 3 veker etter første dose og over 80 % beskyttelse etter dose 2. Beskyttelsen etter dose 2 antas å være best når avstanden mellom vaksinedosene strekkes opp mot 12 veker. Dette er med andre ord også ei svært god vaksine.

Folkehelseinstituttet

Temaside om ansvarsforhold og organisering av
koronavaksinasjonsprogrammet i Norge

www.fhi.no/sv/vaksine/koronavaksinasjonsprogrammet/

Bivirkninger

Begge vaksinene gir forbigående bivirkninger med smerter i armen og immunrespons i form av feber, influensafølelse og hodepine. Paracet gir effektiv lindring av dette, som er eit teikn på at vaksinen er virksam. Vi har registrert og meldt ein allergisk reaksjon på ei vaksine. Denne vart behandla uproblematisk i vaksinasjonslokalet og vi vurderer at dette er som forventa.

Vaksineresistens mot nye mutasjoner

Det er i media mykje omtalt at mutasjoner i koronaviruset kan få vaksinene til å virke dårligare eller ikkje virke i det heile tatt. Dei aller fleste infeksjoner vi har i Norge no er muterte utgåver av det opprinnelige koronaviruset. Slike mutasjoner er ei naturleg utvikling av viruset.

I Norge er det overvekt av den britiske mutasjonen, eller varianter av denne. Per i dag er det gode data på at begge vaksinene vi bruker beskytter godt mot denne varianten og dei aller fleste av dei andre mutasjonene.

Det er to hovedmekanismer som vaksinen gir oss beskyttelse på. Det er ved å gi antistoffer mot koronaviruset og å stimulere immuncellene i kroppen. På den sør-afrikanske virusmutasjonen er det sett i labora-

toriestudier at antistoffa som ein får av vaksinen til AstraZeneca ikkje inaktiverer koronaviruset. Det er ikkje det same som at vaksinen ikkje gir beskyttelse, men sannsynligvis gjer den i alle fall til ei viss grad det.

Det også eit ikkje usannsynlig scenario på lang sikt at vi vil få virus som kan trenge ei modifisert vaksine for å gi god nok beskyttelse, men det er ikkje sikkert at det er behov for å vaksinere like mange som i den første runden med vaksinasjon.

Venleg helsing

Vaksinasjonsteamet:

Mona Eggestad Fiskvik

Siri M. Samuelshaug

Toril Nyhus

Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng

Rekkefølge for koronavaksinasjon (FHI)

1. Personar som bur i sjukeheim
2. Alder 85 år og eldre
3. Alder 75-84 år
4. Alder 65-74 år og samtidig personer mellom 18 og 64 år med sjukdom/tilstander med høg risiko for alvorlig forløp (merka med * i lista over risikogrupper)
5. Alder 55-64 år med underliggende sjukdom/tilstander (sjå lista over risikogrupper)
6. Alder 45-54 år med underliggende sjukdom/tilstander
7. Alder 18-44 år med underliggende sjukdom/tilstander
8. Alder 55-64 år
9. Alder 45-54 år

Vi har fortsatt eit mål, i likheit med resten av Norge at alle vaksne som ønsker vaksine får dette før 1/7 - 21.

Medisinske risikogrupper som fastlegen prioriterer (FHI)

Personer med følgande sjukdom/tilstander er definert som medisinske risikogrupper, høg risiko er merka *. Dei som er uten stjerne er definert som "underliggende sjukdom".

- Organtransplantasjon*
- Immunsvekt*
- Hematologisk kreftsjukdom siste fem år*
- Annan aktiv kreftsjukdom, pågåande eller nylig avslutta behandling mot kreft (spesielt immundempande behandling, strålebehandling mot lungene eller cellegift)*
- Nevrologisk sjukdom eller muskelsjukdom som medfører nedsett hostekraft eller lungefunksjon (for eks. ALS, Downs syndrom)*
- Kronisk nyresjukdom eller betydelig nedsett nyrefunksjon*
- Kronisk leversjukdom eller betydelig nedsett leverfunksjon
- Immundempande behandling som ved autoimmun sjukdom
- Diabetes
- Kronisk lungesjukdom, inkludert cystisk fibrose og alvorlig astma som har medført bruk av høgdose-inhalasjonssteroid eller steroidtablettar siste året
- Fedme med kroppsmasseindeks (KMI) på 35 kg/m² eller høgare
- Demens
- Kronisk hjerte- og karsjukdom (med unntak av høgt blodtrykk)
- Hjerneslag

Kommunedirektøren har ordet

Fraflytting fra distriktene - en ustoppelig prosess?

Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Den industrielle revolusjon som startet i Europa på slutten av 1700-tallet, var starten på en av de største megatrendene samfunnet har opplevd og stadig opplever – urbanisering. Samtidig med at industrialiseringen medførte effektivisering av primærnæringene, vokste industrien i takt med ny teknologi og nye produksjonsmetoder. Etterspørselen etter arbeidskraft i industrien var stor, og innen landbruket økte mekaniseringen og arbeidskraftbehovet gikk nedover. Delvis ble denne trenden motvirket av befolkningsvekst og økt behov for matproduksjon, men trenden var likevel tydelig. Det var behov for mindre folk i landbruket. Dette er heller ingen trend som har avtatt. Snarere tvert i mot. Bare de siste 20 årene har effektiviseringen og rasjonaliseringen for eksempel innen mjølkeproduksjonen vært enorm. Knappt noen annen virksomhet i landet kan vise til tilsvarende effektivisering.

I samme periode har vi utviklet oss til å bli kanskje verdens beste velferdssamfunn. Et samfunn der folkehelsen og levealder har økt. Alle som vokser opp i Norge har samme rett og muligheter til utdanning. Arbeidsledigheten er lav. Vi har offentlige tjenester som sikrer oss nødvendig hjelp når vi blir syke og når vi blir gamle. Dette er dette samfunnet vi ønsker oss. Samtidig er det også slik at dess tryggere vi har det, dess færre barn får vi. Dette er en internasjonal trend som skiller rike og fattige land. Dette gir oss imidlertid nye utfordringer. Dette bidrar nødvendigvis ikke til økt urbanisering i seg selv, men forsterker trenden av redusert

befolkningstall i distriktene og økt alder på befolkningen. Og i neste omgang bidrar dette til å forsterke urbaniseringsutfordringen som allerede ligger der.

Ser man på den politiske jobbingen i Fjellregionen i dag og de planer og styringsdokumenter som utarbeides, har alle planene et felles hovedmål: Å opprettholde og aller helst øke befolkningen i kommunen og regionen. Folketallet er helt avgjørende for å opprettholde lokale offentlige tjenester, men også for å skape samfunn som appellerer til ungdommen og som gir bolyst. Med andre ord så setter vi oss som mål å motvirke de to kanskje kraftigste megatrendene i samfunnet. Urbanisering og færre fødte som effekt av økt levestandard. Inntil nå så har dette vært en utfordring distriktene langt på vei har stått alene om. Men etter hvert som samfunnet utvikler seg, så ser storsamfunnet utfordringen i denne utviklingen. Byene opplever bla. utfordringer knyttet til prisvekst på boligmarkedet som etter hvert blir på et nivå som ekskluderer mange. Distriktene får sine utfordringer med lav aldersbæreevne, som vil ytterligere skyte fart med eldrebølgen.

At regjeringen nå tar denne utfordringen på alvor, kommer til syne gjennom NOU 2020:15 – Det handler om Norge. I rapporten beskrives følgende: Utfordringsbildet – mot stabilisering av folketallet?

Utvalget gir en god beskrivelse av situasjonen i distriktene som også er dekkende for situasjonen i Innlandet. Befolkningsnedgang,

aldring og spredt bosetting gir mange utfordringer. Demografien er utfordrende med langt flere eldre og synkende befolkningstall. Utvalget legger til grunn SSBs mellomalternativ og antar at fram til 2040 vil folketallet stabilisere seg i sentralitetsklasse 5 og 6, synke med 1%. Dette er nok svært optimistisk. Vår erfaring de seinere år er at lavalternativet til SSB er det som ligger nærmest den faktiske utvikling. Telemarksforskning sine framskrivninger viser også en klart mer negativ utvikling slik Brantzæg-utvalget viser til. Utvalget viser til at fødselsoverskuddet er borte i distriktene og at flyttestrømmen må snu fra byene mot distriktene. Dette vil kreve svært sterke virkemidler om en skal lykkes.

For Tynset kommune er ikke dette noe nytt, men tvert imot et utfordringsbilde som vi jobber med hver dag, 24/7. Men det gir åpenbart optimisme og drahjelp når regjeringen selv ser utfordringene. I førstkommende kommunestyremøte behandles høringen på denne utredningen. I samarbeid med KS, vil det bli lagt til grunn følgende uttalelse fra kommunedirektøren:

1. Forsøk

Innlandet fylke bør bli forsøksfylke for utprøving av nye distriktpolitiske virkemidler i tråd med utvalgets anbefalinger. Det bør også søkes "frikommuneforsøk" med fristilling fra statlige retningslinjer for å skape nye gode løsninger – rammestyring.

2. Digital infrastruktur og veger

Høyhastighets bredbånd til alle husstander må på plass og statens finansiering må sikre dette der markedet ikke leverer. Regionforstørring gjennom utbedring av fylkesvegnettet og ved utbygging av aksene Elverum – Raufoss er viktige bidrag for å styrke lokale arbeidsplasser og bosetting.

3. Desentralisert utdanning

Å kunne ta utdanning og oppdatere kompetanse uten å flytte er viktig og det må sikres virkemidler for å utvikle dette tilbudet til vårt fylke.

4. Boligmarkeder

Det må tas en gjennomgang av skattesystem og virkemidler i Husbanken for å utvikle et mer velfungerende og i distriktene og en bedre balanse mellom sentrum – periferi.

5. Finansiering av kommunal sektor

I gjennomgangen av inntektssystemet vurderer om "hyttekommuner" med stort antall deltidssinnbyggere skal kompenseres for ekstra kostnader og må sikre at de regionalpolitiske elementene kompenserer ut fra de faktiske distriktsutfordringer som eksisterer i ulike områder.

Dette er for så vidt ingen nye revolusjonerende punkter, men dersom man på et nasjonalt nivå kan evnes om å jobbe felles med disse utfordringene, kan det gi rom for optimisme i arbeidet med å opprettholde og utvikle levedyktige lokalsamfunn. Så er det også grunn til å håpe at koronaen har gitt oss erfaringer som tilsier at digital jobbing og jobbing fra hjemmekontor gir store muligheter i framtida. Da spiller det ikke så stor rolle om du sitter på Tynset eller i Oslo. Det vi kanskje da skal tenke på, er å utvikle gode lokaliteter som sikrer en sosial arbeidshverdag for de som jobber digitalt for arbeidsgivere rundt omkring i verden. Kanskje kan slike lokaliseringer gi ideutveksling på tvers av fagområder og utspring for ny kreativitet.

Påkehilsen fra

*Erling Strålberg
Kommunedirektør*

Åpningstider i påska 2021

SERVICETORGET

Mandag 29/3 og tirsdag 30/3	Kl. 09.00 - 15.30
Onsdag 31/3	Kl. 09.00 - 12.00

TYNSET LEGEKONTOR

Legekontoret tar kun imot øyeblikkelig hjelp.
Ingen medisinbestilling eller blodprøver.

Mandag 29/3 og tirsdag 30/3	Kl. 08.00 - 15.00
Telefontid	Kl. 08.00 - 11.00 og 13.00 - 14.00

Onsdag 31/3	Kl. 08.00 - 11.00
Telefontid	Kl. 08.00 - 11.00

Øyeblikkelig hjelp utenom kontortid: Legevaktsentralen tlf. 116117

TYNSET BIBLIOTEK

Mandag 29/3	Kl. 11.00 - 16.00
Tirsdag 30/3	Kl. 11.00 - 16.00
Onsdag 31/3	Stengt
Påskeaften	Stengt

MERÅPENT TYNSET BIBLIOTEK

Alle dager	Kl. 10.00 - 21.00
------------	-------------------

Kontrakt må tegnes for tilgang. For mer informasjon:
www.tynset.kommune.no/tjenester/kultur-og-fritid/biblioteket/

KVIKNE BYGDEBIBLIOTEK

Stengt i påska

Hvordan vil vi utvikle kommunen vår?

- Bli med å si din mening

I forrige nummer av Tynsetmagasinet skrev vi om revisjon av kommunedelplaner og at arbeidet med dette er startet opp. Planprogrammet ble vedtatt i kommunestyret i desember.

Tekst: Trine Økseter Knudsen, Bent A. Kvisle og Kristoffer Hagen
Foto: Ingrafo

Arbeidet med revidering av planene fortsetter med følgende foreløpige framdriftsplan:

	Kommuneplan arealdel	Kommunedelplan Tynset by
Planprogram	Vedtatt	Vedtatt
Innspill til arealutvikling	Innspillsperiode er ferdig	30.04.2021
Innspill til temakart	30.04.2021	30.04.2021
Høring	Des. 2021 - jan. 2022	Mai - aug. 2022
Vedtak av plan	Juni 2022	Des. 2022

Kommuneplanens arealdel er kommunens overordnede styringsverktøy i alle saker som omhandler arealbruk i kommunen. Planene skal være med på å skape en forutsigbarhet for alle berørte parter og setter grenser for hva som kan gjennomføres i nærområdene.

En kommunedelplan kan være enten tematisk (f.eks. klima og miljø) eller omhandle arealbruk. En kommunedelplan for arealbruk er på samme plannivå som kommuneplanens arealdel. Kommunen kan lage kommunedelplaner for begrensede områder av kommunen. Det kan være ulike grunner for å lage egen kommunedelplan for et område. I en

kommune er det vanlig å ha egne kommunedelplaner for tettstedene i kommunen for å kunne gi bestemmelser og føringer som skal gjelde der og ikke for hele kommunen.

Medvirkning for kommuneplanenes arealdel

Arbeidet med kommunens arealdel angår alle innbyggere i en kommune. Derfor legger kommunen i planprogrammet opp til grendemøter i grendene Kvikne, Telneset, Auma, Tyllidalen og Brydalen frem mot sommeren for å få innspill fra grendene. På grunn av korona-situasjonen er det satt opp god tid til dette, og det vurderes også en alternativ metode for medvirkning for grendene i denne runden. Det sees på muligheten for å gjennomføre "gjestebud".

Gjestebudene legger opp til at det samles et lite antall personer (f.eks. rundt kaffebordet eller bålet), som har en diskusjon rundt grenda si og hva man ønsker seg fremover. Eksempler på temaer til diskusjon er hvordan skal vi bo og ha grøntområder, hvor skal vi ha hytter og fritidsområder og hvor skal vi ha næringsområder.

I neste runde, som er ved høring av planforslaget, satses det på å gjennomføre åpne grendemøter. I tillegg vil det være egen prosess mot spesifikk gruppe, eksempelvis for barn og unge og næringsliv.

Eget oppvekstutvalg

Hvordan vi ønsker å utvikle kommunen vår henger også sammen med den demografiske utviklingen. Demografi, eller befolkningslære, er studiet av menneskelige befolkninger, deres størrelse, sammensetning og vekst.

For regionen som helhet går befolkningstallet feil vei. Totalt sett hadde kommunene Folldal, Os, Alvdal, Tynset, Røros, Holtålen og Tolga en befolkningsmessig tilbakegang på 105 i løpet av tredje kvartal i 2020.

Synkende befolkningstall gir også synkende elevtall i skolen. Hvordan skal kommunen tilpasse seg en situasjon med en lengre periode med synkende elevtall? Hvilke virkemidler har kommunen i møte med denne utviklingen? Et eget oppvekstutvalg jobber med dette mandatet.

Først noen tall som illustrerer utviklingen:

Fra 1980 årene og fram til 2013 har Tynset hatt et veldig stabilt barnetall. Fra 2013 og fram til 2019 sank antallet barnehagebarn med 108 barn. Siden andelen barnehagebarn med hel plass og andelen barn under 3 år har økt i den samme perioden, har ikke ressursbehovet blitt redusert tilsvarende.

I Tynsetskolene har elevtallet vært stabilt på mellom 700 og 740 elever fram til 2018. De to siste årene er elevtallet redusert med 38 elever. Elevprognoser ut fra faktisk fødte tynsetinger viser et elevtall i 2026 på 520 elever. Det vil alltid skje endringer over en periode på 4-5 år. Ut fra erfaringer pluss på med en viss optimisme vil et sannsynlig elevtall i 2026 ligge på ca 600 elever. Det vil da være 90-100 færre elever enn i dag. Så, hva skal til for å øke tilflyttingen?

Spørreundersøkelse

Som et utgangspunkt for arbeidet til utvalget gjennomførte vi en kort spørreundersøkelse blant tre ulike grupper. Det var innbyggere som hadde bodd i kommunen hele livet, tilbakeflyttere og tilflyttere. Formålet med undersøkelsen var å finne ut av hvilke kvaliteter ulike grupper ser ved Tynset kommune og hvilke kvaliteter de savner. Under følger et kort sammendrag fra de tre gruppene.

• De som har bodd i kommunen hele livet

Kort oppsummert er de fornøyde med kommunen. De mener de har det de trenger og har ingen umiddelbare savn ved plassen. De trekker frem et trygt og oversiktlig oppvekstmiljø, og et tilstrekkelig utvalg av aktiviteter og tilbud som grunner til å bli værende. Idrett, natur, jakt og friluftsliv går igjen som viktige interesser. Videre sier flere at de har tatt bevisste utdanning- og yrkesvalg som gjør at de finner gode arbeidsplasser i regionen.

• Tilbakeflyttere

Flere av tilbakeflytterne sier at planen hele tiden var å flytte tilbake etter noen år ute med studier og tilegnet jobberfaring, men at tidspunktet for tilbakeflyttingen i mange tilfeller er tilfeldige. Familie og venner og et godt og trygt oppvekstmiljø med gode skoler og barnehager er viktige faktorer for at de velger å flytte tilbake. Spesielle idrettsaktiviteter og andre bytilbud nevnes som savn. Samtidig sier de fleste at de visste hva de fikk når de flyttet tilbake og at det derfor ikke er noen utfordring.

• Tilflyttere

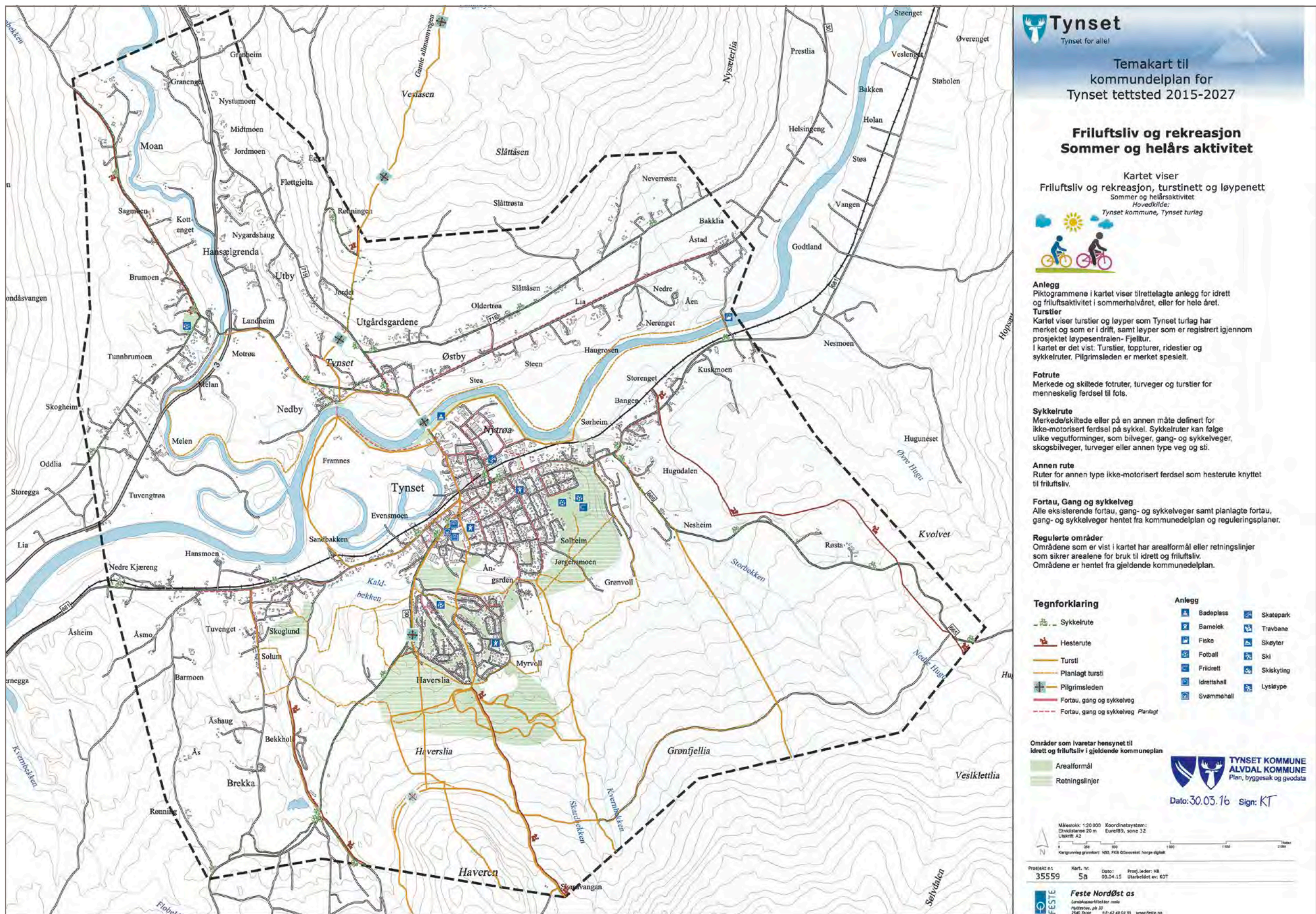
Blant tilflytter er det ofte tilfeldigheter som har avgjort at de endte nettopp i Tynset kommune. En tilfeldig jobbmulighet som dukket opp, ble igjen etter turnus tjeneste og et lokkende småbruk er eksempler på avgjørende faktorer for de valgte å bosette seg i kommunen. De mener kommunen kunne gjort mer for å markedsføre seg og vise frem alle de gode mulighetene som finnes i regionen. Flere er positivt overrasket av mulighetene. Særlig over kulturtilbudet som er her. Samtidig er noen overrasket over det de opplever som for lite framoverlente holdninger til miljø og miljøutfordringer.

Virkemidler

Kommunens ønske og behov for å tiltrekke seg flere tilbakeflyttere og tilflyttere gjør at utvalget foreslår å jobbe med flere strategier i tiden fremover. Ideer og inspirasjon til forslagene er hentet fra de to NOU rapportene "Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn" og "Det handler om Norge – Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene", samtalen nevnt ovenfor og tiltak gjort i andre kommuner, både i regionene og andre deler av landet.

Eksempler på tiltak kommunen kan sette inn i perioden fremover er at:

- det settes i gang et arbeid med å registrere småbruk som er ubebodd i hele kommunen, og at det foretas en kartlegging av eiernes planer for småbruket. Ønsker de å beholde det, flytte dit i nær framtid, eller er det noen som kan vurdere å selge?
- kommunen, sammen med det lokale næringslivet, jobber for å få på plass en felles plattform for jobbutlysninger. En slik løsning kan styrke samarbeidet mellom kommunen og det lokale næringslivet, det kan gi en bedre oversikt over hvilke typer jobber og muligheter som finnes og det kan styrke mulighetene til å finne riktig kompetanse til riktig jobb.
- skolene, i fellesskap og i samarbeid med lokalsamfunnet og næringslivet, jobber mer målrettet med å skape en tilhørighet blant elevene til sin egen kommune. Det være seg regionens historie, næringsveier og konkrete jobbmuligheter for fremtiden. Hensikten er både å skape en sterkere identitet til regionen for å stimulere til økt tilbakeflytting og vise hvilke muligheter som finnes her. Arbeidet foreslås å implementeres i skolene i forbindelse med arbeidet med ny læreplan.
- kommunen arbeider for et bedre og tettere samarbeid med kultur, idrett og frivillighet for å skape en enda større fellesskapsfølelse blant innbyggere i kommunene.
- det settes ned et utvalg for å videreføre og utvikle konseptene "Flytt hit" og "Hematt". Økt tilflytting er imidlertid et langsiktig og kontinuerlig arbeid som må pågå mellom slike samlinger.

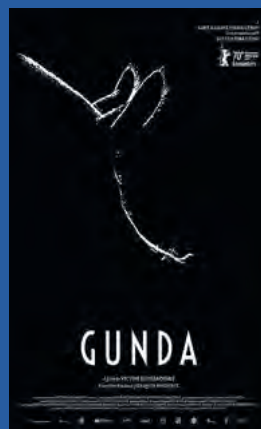
Temakart (sommer og helårsaktivitet) til kommunedelplan for Tynset tettsted 2015-2027. Alle temakart er å finne på kommunens hjemmeside under "kunngjøringer og høringer"

Croods - En ny tid
Animasjon

Elgskogen
Dokumentar

Gunda
Dokumentar

Top Gun: Maverick
Action

Godzilla vs Kong
Action / Sci-Fi / Thriller

Fast & Furious 9
Action

Nobody
Action / Thriller

Mortal Kombat
Action / Eventyr / Sci-Fi

Ninjababy
Komedie

Se fullstendig program med forestillinger og priser på www.tynsetkino.no
Billettsalget starter 1 time før forestilling
Telefon billettsalg: 62 48 52 03

Det tas forbehold om avlysninger/endringer pga. korona-situasjonen

Returadresse: Tynset kommune, Servicetorget, Torvgata 1, 2500 Tynset

VÅR 2021

OLE MARTIN IHLE
BOKBAD
15 APRIL

GALLERI ELCEN
SLASH & BURN

FUGLEFESTEN
16 APRIL

HØNA, EGGET OG REVEN
20 APRIL

FUGLEFANTASIER
10-11 APRIL

A TONIC FOR THE TROOPS
1 MAI

TONE HULBÆKMO
17 APRIL

VELKOMMEN TIL EN INNHOLDSRIK VÅR VED
TYNSET KULTURHUS.

FOR MER INFORMASJON OM DE ULIKE
ARRANGEMENTENE SE EGET KULTURHUSPROGRAM.

OPPDATERT INFORMASJON FINNER DU PÅ
VÅRE HJEMMESIDER WWW.TYNSETKULTURHUS.NO
ELLER VÅR FACEBOOK-SIDE.